PRESSMEDDELANDE fri för publicering den 30.7.2021 kl. 8.00

# ÅLDERN OCH NAMNET PÅ ETT UNIKT VRAK I ÖSTERSJÖN HAR AVSLÖJATS

*”Fyndet får mig att tro på mirakel*”, konstaterar marinarkeolog Minna Koivikko.

Den internationella dykargruppen Badewanne har lyckats datera ett enastående vrak av ett så kallat flöjtskepp på Östersjöns botten. Flöjtskeppen var populära handelsfartyg under framför allt 1600-talet. Gruppen hittade vraket i fjol i 85 meters djup. Förra veckan, i samband med filmningen av dokumentärfilmen ”Fluit” upptäckte dykare fartygets akterspegel på sjöbotten vid vraket. När gruppen vände akterspegeln uppenbarade sig årtalet 1636 samt en reliefbild av en svan, som sannolikt representerar fartygets namn. Dykare gjorde också noggranna mätningar av vraket för att fastställa fartygets dimensioner. Dykargruppen fortsätter att undersöka fartygets historia tillsammans med marinarkeolog Niklas Eriksson från Stockholms universitet, marinarkeolog Minna Koivikko från det finska museiverket samt marinarkeolog Martijn Manders från det holländska museiverket.

Den historiska dokumentärfilmen ”Fluit” produceras av Handle Productions och visas senare bland annat i Sveriges Television. Filmen följer den vetenskapliga undersökningen av flöjten, dess historiska sammanhang, identiteten av dess sjömän samt det slutliga ödet av fartyget.

Under medeltiden blev handeln över Östersjön allt viktigare och under 1600-talet dominerades den av Nederländernas framgångsrika handelsflotta. Det viktigaste verktyget i denna handel var det ursprungligen holländska flöjtskeppet, ”fluit”, ett tremastat obestyckat fartyg med rymlig skrovkonstruktion och mycket stor lastkapacitet. Flöjtskeppen blev väldigt populära eftersom de kunde seglas med små besättningar. Handelsresorna blev lönsammare. En annan nyhet ombord var att besättningen delade utrymmen och åt vid samma bord. Detta var ovanligt i den mycket hierarkiska maritima världen. Flöjtskeppen dominerade Östersjöhandeln från slutet av 1500-talet fram till mitten av 1700-talet. Knappt några flöjtvrak består.

*“Vi dykare är de första som har sett fartyget sedan det sjönk för nästan 400 år sedan, och nu har vi chansen att medföra hennes historia till ytan”,* noterar dykaren Jouni Polkko.

*“Skeppens namn och identiteter uttryckes genom skulpterade och utskurna motiv på akterspegeln. Fragment och delar av sådana motiv har påträffats tidigare men nu när vi har hela kompositionen kan vi identifiera skeppet på samma sätt som 1600-talets människor. Skeppet kallades med största sannolikhet för ”Svanen” och byggdes 1636. Närmare studier av akterspegeln kan förmodligen även avslöja hemmahamnens vapensköld som brukade finnas högst upp på akterspegeln. Ett helt enastående fynd”, menar marinarkeolog Niklas Eriksson.*

*“Fyndet får mig att tro på mirakel. Aldrig tidigare under min 30-års karriär har jag upplevt något liknande*”, konstaterar marinarkeolog Minna Koivikko.

*“Dessa nya fynd är en bra början på noggranna undersökningar. Att känna till byggnadsåret, 1636, och fartygets namn hjälper oss ta reda på skeppets historiska kontext. Vi kan eventuellt även identifiera den sista besättningen. Tack vare dessa nya fynd, får vi mer information om själva flöjten: ett enkelt, allmänt skepp, som ledde till de rätta omständigheterna för den tidiga globaliseringen. Flöjten är ett typexempel av den holländska skeppsbyggandet och symboliserade den blomstrande handeln till sjöss”,* tillägger marinarkeolog Martijn Manders.

Ytterligare information:

Juha Flinkman, PhD, Vetenskaplig dykare, Badewanne
+358 50 501 8666
roopef (at) bastu.net

Jouni Polkko, DI, Vetenskaplig dykare, Badewanne
+358 50 526 6661
jouni.polkko (at) iki.fi

Niklas Eriksson, PhD, Docent
CEMAS, Centrum för maritima studier/Institutionen för arkeologi och antikens kultur, Stockholms universitet
+46 70 461 6098
niklas.eriksson (at) ark.su.se

Minna Koivikko, PhD, Projektledare, Det finska Museiverket
+358 40 728 1424
minna.koivikko (at) museovirasto.fi

Martijn Manders, PhD, Professor hos Leiden University och Chef för the Int'l Programme for Maritime Heritage, Cultural Heritage Agency of the Netherlands (RCE)
+31 33 421 7421
M.Manders (at) cultureelerfgoed.nl

Ivar Treffner, MA (Social Sciences), Forskare hos Estonian Maritime Museum
+372 5073210
ivar.treffner (at) meremuuseum.ee

Hanna Hemilä, M.Sc. (econ.), Film producent, Handle Productions Oy
+358 400 512205
hanna (at) handleproductions.com

”Fluit” är ett dokumentärfilmsprojekt av Handle Productions. Filmen regisseras av Sakari Suuronen, skrivs av Beata Harju och produceras av Hanna Hemilä. Samproducenten är Annemiek van der Hell från Windmill film, Holland. Dykningsprojektet har finansierats av bl.a. Antero och Merja Parma fonden samt Sveriges Television.

Handle Productions är ett film- och TV-produktionsbolag. Produktionerna inkluderar *Paavo, fem rätter och ett liv*, dokumentärfilmen om Ingrid Bergmans hovmästare; animerade långfilmen *Muminfamiljen på Rivieran* samt TV-serien för barn, *Tommys Supersoffa*.

Badewanne består av internationella volontärdykare som undersöker skeppsvrak i Östersjön. Dykarna som har varit med i undersökningen av flöjten är: Jouni Polkko, Tommi Toivonen, Sam Stäuber, Jani Tattari, Ivar Treffner, Mauro Sacchi, Tiffany Norberg, Edd Stockdale, Harri Laakso samt Juha Flinkman.

Bilder: https://www.dropbox.com/sh/2svk8f72q4umbku/AACSqsCKkdneDkssP3yzBO0Ma?dl=0
Krediter till foton: Badewanne©Handle Productions 2021
Krediten till ritningen: Niklas Eriksson©Handle Productions 2021